

Text nálezu Ústavního soudu ve věci návrhu předsedkyně Nejvyššího soudu Ivy Brožové, sp. zn. Pl ÚS 87/2006

Plénium Ústavního soudu rozhodlo ve složení Stanislav Balík, František Duchoň, Vlasta Formánková, Pavel Holländer, Vladimír Kůrka, Dagmar Lastovecká, Jiří Mucha, Jan Musil, Jiří Nykodým, Pavel Rychetský, Miloslav Výborný, Eliška Wagnerová, Michaela Židlická o návrhu předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Ivy Brožové na zahájení řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy České republiky,

t a k t o :

I. Prezident republiky je státním orgánem příslušným k vydání rozhodnutí o jmenování místopředsedy Nejvyššího soudu z řad soudců přidělených k Nejvyššímu soudu platným rozhodnutím ministra spravedlnosti, po předchozím souhlasu předsedy Nejvyššího soudu.

II. Rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 8. 11. 2006, kterým byl JUDr. Jaroslav Bureš jmenován místopředsedou Nejvyššího soudu, se r u š í .

O d ů v o d n ě n í

I.

1. Návrhem dle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), doručeným Ústavnímu soudu dne 22. 11. 2006, se navrhovatelka – předsedkyně Nejvyššího soudu – domáhá zrušení rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 8. 11. 2006, kterým byl JUDr. Jaroslav Bureš jmenován místopředsedou Nejvyššího soudu. Současně navrhla odložení vykonatelnosti rozhodnutí prezidenta republiky za použití § 63 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) a rozhodnutí o naléhavosti věci dle § 39 tohoto zákona.

2. Navrhovatelka žádá, aby Ústavní soud, jako orgán ochrany ústavnosti, rozhodl podle zásady o přímé aplikovatelnosti Ústavy o návrhu učiněném s odkazem na čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy a za analogického použití § 120 a násl. zákona o Ústavním soudu.

3. Navrhovatelka tvrdí, že rozhodnutím o jmenování JUDr. Jaroslava Bureše dalším místopředsedou Nejvyššího soudu překročil prezident republiky své kompetence, neboť pouhá aplikace čl. 62 písm. f) Ústavy respektování kompetence a ústavnost nezaručuje. Citovaný článek Ústavy stanoví, že prezident republiky jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu a zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“) v § 15 počítá jen s jedním místopředsedou Nejvyššího soudu, a to proto, aby byla eliminována možnost ovlivňování Nejvyššího soudu jmenováním vždy dalšího místopředsedy tím kterým prezidentem. Od roku 1993 byl právě tak čl. 62 písm. f) Ústavy respektován a naplňován, čímž se tato interpretace a aplikace stala ústavní zvyklostí. Jmenováním druhého místopředsedy Nejvyššího soudu tedy překročil prezident republiky svoji kompetenci. Navrhovatelka zdůrazňuje neudržitelnost názoru o ničím nepodmíněné kompetenci prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy, neboť *ad absurdum* by každý příští prezident měl právo jmenovat svého místopředsedu. Takový výklad, dávající *a priori* v závislosti na konkrétních osobách možnost průběžně ovlivňovat moc soudní mocí výkonnou, je zásadně nepřípustný vzhledem k ústavně zakotvenému zákazu libovůle a nahodilosti, platnému pro všechny státní orgány. V demokratickém právním státě není představitelné, aby interpretace Ústavy a jí odpovídající zvyklosti, v daném případě respektované po dobu třinácti let a mající zákonnou podobu, byly účelově měněny. K prolomení ústavní zvyklosti dochází díky momentální situaci, a to až v souvislosti s osobou JUDr. Jaroslava Bureše, jinak není odůvodněno. Navrhovatelka podrobně rekapituluje situaci, počínaje odmítnutím předsedkyně Nejvyššího soudu udělit souhlas s přidělením JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu, přes svoje odvolání z funkce předsedkyně Nejvyššího soudu, zrušující nálezy Ústavního soudu ve věci sp. zn. II. ÚS 53/06 a sp. zn. Pl. ÚS 17/06, až po jmenování druhého místopředsedy Nejvyššího soudu. Argumentuje profesní mobilitou JUDr. Jaroslava Bureše, z níž dle navrhovatelky vyplývá zájem exekutivy reprezentovaný jak rozhodnutím ministra spravedlnosti o jeho přidělení k Nejvyššímu soudu, tak rozhodnutím prezidenta republiky o jeho jmenování místopředsedou Nejvyššího soudu přesto, že bylo dosud v běhu řízení u Ústavního soudu o neústavnosti samotného přidělení JUDr. Jaroslava Bureše jako soudce k Nejvyššímu soudu.

4. Prezident republiky dle navrhovatelky tímto jmenováním nejenže překročil svoje kompetence, ale současně obešel nedostatek souhlasu předsedkyně Nejvyššího soudu s přidělením soudce JUDr. Jaroslava Bureše k tomuto soudu, i názor Ústavního soudu na otázku ústavnosti přidělení tohoto soudce k Nejvyššímu soudu. Tímto postupem byl porušen ústavně zakotvený zákaz libovůle, zásada přiměřenosti, a to poměřováno významem nezávislosti moci soudní a Ústavního soudu jako orgánu ochrany ústavnosti, rovněž byl porušen princip dělby moci a princip soudcovské nezávislosti.

5. Rozhodnutí prezidenta republiky o odvolání předsedkyně Nejvyššího soudu, rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu a jeho jmenování místopředsedou Nejvyššího soudu tvoří dle navrhovatelky jeden celek, jehož cílem je ohrožení nezávislosti Nejvyššího soudu, respektive ovládnutí moci soudní mocí výkonnou pod záminkou aplikace čl. 62 písm. f) Ústavy. Překročení pravomoci prezidenta republiky je provázané s překročením kompetence ministra spravedlnosti při přidělování jmenovaného soudce k Nejvyššímu soudu.

6. Dne 15. 1. 2007 sdělila navrhovatelka Ústavnímu soudu, že proti rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování druhého místopředsedy Nejvyššího soudu podala dne 5. 1. 2007 u Městského soudu v Praze i správní žalobu.

II.

7. K návrhu podanému předsedkyní Nejvyššího soudu se vyjádřil dne 20. 4. 2007 prezident republiky, podle jehož názoru by měl být návrh Ústavním soudem odmítnut.

8. Jmenování předsedy a místopředsedů Nejvyššího soudu ponechává, dle názoru prezidenta republiky, Ústava zcela na jeho volném uvážení. Není vázán žádným návrhem kandidátů, ani stanoviskem jiného orgánu, při výběru není omezen pouze na soudce působící u Nejvyššího soudu, rozhodnutí o jmenování místopředsedy nevyžaduje k platnosti kontrasignaci předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

9. Počet místopředsedů Nejvyššího soudu Ústava výslovně nestanoví, při její aplikaci je třeba zvolené ústavní koncepci podřídít výklad zákona, přičemž platí zásada, že obyčejný zákon nesmí více než ústava. Z ustanovení obyčejného zákona nelze přeinterpretovat ústavu do podoby, kterou zjevně nemá. Zákon o soudech a soudcích v § 15 odst. 1, který se zmiňuje o místopředsedovi Nejvyššího soudu, nelze považovat za zpřesnění Ústavy, neboť zákon je třeba vykládat pomocí ústavy, nikoliv ústavu pomocí prostého zákona. Jmenováním druhého místopředsedy Nejvyššího soudu naplnil prezident republiky svoji ústavní kompetenci, když vyhověl žádosti místopředsedy Nejvyššího soudu, který jako jediný stál v čele soudu v době dlouhodobé pracovní neschopnosti jeho předsedkyně a vykonával v plném rozsahu všechny činnosti při výkonu státní správy soudu.

10. Jmenování místopředsedů Nejvyššího soudu je výlučným právem prezidenta republiky, rozhoduje samostatně, aniž by byl vázán návrhem nebo souhlasem předsedy Nejvyššího soudu. Jediným limitem je dle názoru prezidenta republiky výběr z řad již ustanovených soudců, u kterých je předpoklad, že budou schopni tuto funkci zastávat. V případě jmenování druhého místopředsedy Nejvyššího soudu nelze argumentovat ani ústavní zvyklostí, ani libovůlí prezidenta, potřeba jmenovat dalšího místopředsedu nastala nově, a proto bylo poprvé využito příslušné ustanovení Ústavy. Prezident republiky dále porovnává počet místopředsedů Nejvyššího soudu ve vztahu ke krajským soudům, jejichž situaci považuje za analogickou.

11. Argumentace libovůlí nemůže obstát za situace, kdy iniciativa vzešla z potřeb Nejvyššího soudu a impulsem byla žádost jeho místopředsedy. Prezident republiky navíc požádal o stanovisko ministra spravedlnosti a předsedu vlády, kteří jmenování druhého místopředsedy doporučili.

12. Námitku navrhovatelky, že prezident republiky obešel nedostatek jejího souhlasu s přidělením JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu, považuje prezident republiky za irelevantní, protože ke jmenování místopředsedy Nejvyššího soudu není souhlas předsedy Nejvyššího soudu potřebný. Teoreticky se „funkcionářem“ Nejvyššího soudu může stát soudce kteréhokoliv soudu. Pouze před jmenováním soudce musí mít prezident republiky za prokázané splnění podmínek daných Ústavou, zákonem o soudech a soudcích a lustračním zákonem, přičemž jedním z předpokladů (§ 60 odst. 1 zákona o soudech a soudcích) je i souhlas uchazeče s přidělením k určitému soudu. Tento souhlas JUDr. Jaroslav Bureš dal, bylo připojeno i souhlasné stanovisko místopředsedy Nejvyššího soudu a soudcovské rady. Při přidělování soudců prezident republiky žádné kompetence nemá, proto ani při jmenování

JUDr. Jaroslava Bureše soudcem a později místopředsedou Nejvyššího soudu nemohl navrhovatelku jako předsedkyni Nejvyššího soudu obejít.

13. V replice k vyjádření prezidenta republiky navrhovatelka znovu uvádí, že v demokratickém právním státě nelze vystačit s pouhou legalitou. Tento spor není teoretickým abstraktním sporem o kompetencích prezidenta republiky z pohledu právní úpravy a jejího vývoje obsaženého v Ústavě a zákonu, ale je konkrétním sporem na pozadí konkrétních skutečností, z nichž některé byly již Ústavním soudem kvalifikovány jako protiústavní.

14. Princip materiálního nazírání na právo v uvedených souvislostech dle navrhovatelky vylučuje, aby rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování JUDr. Jaroslava Bureše místopředsedou Nejvyššího soudu mohlo být pokládáno za ústavně konformní výkon pravomoci prezidenta republiky, neboť ten předpokládá splnění podmínky dobré víry, zásady přiměřenosti a zákazu libovůle. Navíc musí výkon pravomoci obstát jak z pohledu všech skutkových okolností posuzovaných jako celek, tak pod zorným úhlem času. Rozhodnutí vydané v kontextu neústavních rozhodnutí při současném obehnutí názoru předsedy Nejvyššího soudu i Ústavního soudu na samotné přidělení JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu, které je příčinou stavu, kdy místopředseda Nejvyššího soudu, ač soudcem, není oprávněn soudit, tyto požadavky nesplňuje.

15. Dne 17. 8. 2007 reagoval prezident republiky na shora uvedenou repliku navrhovatelky, přičemž polemizuje s její argumentací, a to zejména v části, ve které používá pojmy „legalita“, „dobrá víra“, „přiměřenost“ a „libovůle“. Prezident republiky setrvává na své uplatněné kompetenci jmenovat JUDr. Jaroslava Bureše místopředsedou Nejvyššího soudu a vyslovuje přesvědčení, že JUDr. Jaroslav Bureš je oprávněn a povinen vykonávat rozhodovací činnost (a to i přesto, že k Nejvyššímu soudu nebyl jako soudce platně přidělen). Dle názoru prezidenta republiky jmenováním místopředsedou kteréhokoliv soudu se dotýčný soud podle zákona skládá i z tohoto místopředsedy, který je dle zákona povinen vykonávat rozhodovací činnost. Zákon u místopředsedů soudů nepředpokládá jejich následné přidělení k tomuto soudu, jmenovaným místopředsedům soudů přísluší účast na rozhodovací činnosti soudu *ex lege*. Dále prezident republiky poukazuje na odlišné znění § 15 zákona o soudech a soudcích s čl. 62 písm. f) Ústavy, a informuje Ústavní soud, že současně podává návrh na zrušení citovaného ustanovení zákona o soudech a soudcích (resp. § 15 odst. 1, a věty druhé § 15 odst. 2 zákona o soudech a soudcích) pro jeho protiústavnost.

III.

16. V souvislosti s uvedeným návrhem na zrušení citovaného ustanovení zákona o soudech a soudcích, který je veden u Ústavního soudu pod sp. zn. Pl. ÚS 17/07, podal prezident republiky dne 28. 8. 2007 návrh na přerušování řízení v nyní projednávané věci, a to až do skončení řízení ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/07.

17. O podaném návrhu rozhodl Ústavní soud usnesením dne 12. 9. 2007 tak, že jej odmítl.

IV.

18. Vzhledem k tomu, že v uplynulém období Ústavní soud opakovaně řešil na návrh předsedkyně Nejvyššího soudu problematiku postavení předsedů a místopředsedů soudů včetně soudu Nejvyššího, považuje za nezbytné provést nejprve stručnou rekapitulaci.

Dne 22. 9. 2003 odmítla navrhovatelka jako předsedkyně Nejvyššího soudu udělit předchozí souhlas k rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení JUDr. Jaroslava Bureše jako soudce k Nejvyššímu soudu.

Dne 30. 1. 2006 byla předsedkyně Nejvyššího soudu odvolána ze své funkce prezidentem republiky na základě § 106 zákona a soudech a soudcích.

Dne 9. 2. 2006 udělil místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Pavel Kučera ministru spravedlnosti souhlas s přidělením JUDr. Jaroslava Bureše jako soudce k Nejvyššímu soudu po souhlasném stanovisku soudcovské rady.

Dne 11. 7. 2006 zrušil Ústavní soud nálezem ve věci sp. zn. Pl. ÚS 18/06 ustanovení § 106 odst. 1 zákona o soudech a soudcích.

Dne 12. 9. 2006 Ústavní soud zrušil nálezem ve věci sp. zn. II. ÚS 53/06 rozhodnutí prezidenta republiky o odvolání předsedkyně Nejvyššího soudu.

Dne 8. 11. 2006 jmenoval prezident republiky JUDr. Jaroslava Bureše druhým místopředsedou Nejvyššího soudu.

Dne 12. 12. 2006 zrušil Ústavní soud na základě projednaného kompetenčního sporu ve věci Pl. ÚS 17/06 rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu.

19. Vedle návrhu podle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy byla rovněž podána předsedkyní Nejvyššího soudu dne 28. 12. 2006 ústavní stížnost, jíž se domáhala zrušení rozhodnutí prezidenta republiky, kterým byl JUDr. Jaroslav Bureš jmenován místopředsedou Nejvyššího soudu s tím, že stížnost splňuje podmínku pro aplikaci ustanovení § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a rozhodnutím bylo porušeno její základní právo podle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a podle čl. 17 a čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Ústavní stížnost vedená u Ústavního soudu pod sp. zn. IV. ÚS 822/06 byla odmítnuta dne 24. 1. 2007 podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu jako návrh podaný osobou zjevně neoprávněnou.

V.

20. Dříve než Ústavní soud mohl přistoupit k věcnému přezkumu podaného návrhu, musel posoudit, zda návrh předsedkyně Nejvyššího soudu splňuje všechny náležitosti požadované zákonem o Ústavním soudu, tedy zda se jedná o návrh podaný osobou oprávněnou, zda je Ústavní soud k jeho projednání příslušný a zda se jedná o návrh přípustný.

21. Logicky nejdříve se Ústavní soud věnoval otázce, zda lze návrh podřadit pod rozsah čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy České republiky a § 120 a násl. zákona o Ústavním soudu, tedy zda se vůbec jedná o návrh na zahájení řízení ve sporech o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy ve smyslu citovaných ustanovení. Ústavní soud je orgánem státní moci, a jako takový může činit jen to, co mu zákon dovoluje (čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Ústavní soud tedy není oprávněn vykročit z pravomocí svěřených mu zákonodárnou mocí, neboť by takovým vykročením popřel základní principy právního státu. Ústavní soud nemůže proto meritorně rozhodovat o takových sporech mezi státními orgány, které nelze podřadit pod žádné ze specifických řízení upravených zákonem o Ústavním soudu.

22. Návrh předsedkyně Nejvyššího soudu byl vznesen podle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy, zakotvujícího pravomoc Ústavního soudu rozhodovat „*spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu*“. Čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy je proveden ustanoveními § 120 a násl. zákona o Ústavním soudu. Ustanovení § 120 odst. 1 a 2 zákona o Ústavním soudu zní: „(1) *V řízení ve sporech o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy podle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy Ústavní soud rozhoduje spory mezi státními orgány a orgány územních samosprávných celků o příslušnost vydat rozhodnutí nebo činit opatření nebo jiné zásahy (dále jen "rozhodnutí") ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení (dále jen "kompetenční spory")*“.

23. Otázkou, zda je Ústavní soud oprávněn rozhodovat i takové kompetenční spory, v nichž se nejedná o kladný či záporný konflikt dvou státních orgánů, se Ústavní soud zabýval již v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 14/01, v němž uznal, že je oprávněn posoudit v řízení dle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy kompetenční spor, kde základní otázkou je otázka sdílené kompetence, resp. posouzení kompetence orgánu činícího konečné rozhodnutí, kterážto kompetence je podmíněna aktem orgánu jiného, čili jinak řečeno, rozhodnout ve sporu, v němž jedna z jeho stran (tehdy vláda) tvrdila, že k perfektnímu rozhodnutí k němu oprávněnému orgánu – druhé straně sporu (tehdy prezidenta republiky) bylo zapotřebí kontrasignace předsedy vlády, což strana druhá popírala. Od tehdejšího závěru Ústavního soudu, že mu toto oprávnění náleží, se Ústavní soud neodchýlil ani v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06, týkajícího se sporu o platnost udělení souhlasu předsedy Nejvyššího soudu s přidělením soudce JUDr. Jaroslava Bureše k výkonu funkce soudce Nejvyššího soudu před rozhodnutím ministra spravedlnosti. Ústavní soud z těchto již dříve vyslovených právních názorů vycházel i v nyní projednávané věci.

24. Závěr, zda se jedná o návrh na zahájení řízení ve sporech o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy ve smyslu citovaných ustanovení, jakož i závěr o tom, zda navrhovatelka je osobou oprávněnou k podání návrhu, však Ústavní soud mohl učinit až po zodpovězení otázky, zda existuje v projednávané věci určitá pravomoc předsedy Nejvyššího soudu, tedy navrhovatelky, která by mohla být jmenovacím aktem prezidenta republiky dotčena ve smyslu sdílené kompetence (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/01, sp. zn. Pl. ÚS 17/06). V předestřené směru se musel Ústavní soud zaměřit na výklad čl. 62 písm. f) Ústavy, respektive v něm zakotvenou jmenovací pravomoc prezidenta republiky.

25. Jmenovací pravomoc prezidenta republiky ve vztahu k moci soudní, resp. ve vztahu k soudcům obecných soudů, spočívá v ústavní rovině jednak ve jmenování soudců obecných soudů dle čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy, jednak ve jmenování předsedy a místopředsedů Nejvyššího soudu dle čl. 62 písm. f) Ústavy. Pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce podléhá dle čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy ve spojení s čl. 63 odst. 3 Ústavy kontrasignací předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Pravomoc prezidenta republiky jmenovat předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu je zakotvena v čl. 62 písm. f) Ústavy, dle nějž platí, že prezident republiky „*jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu.*“ Tuto jmenovací pravomoc ve smyslu výběru a jmenování osoby předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu vykonává prezident republiky samostatně, bez kontrasignace předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Výlučná pravomoc prezidenta republiky však nijak neznamená, že se jedná o pravomoc absolutní, ničím neomezenou; limitem je totiž okruh osob, ve vztahu k němuž může být jmenovací pravomoc prezidenta republiky realizována. Tento okruh osob vymezuje Ústava v čl. 62 písm. f) pouze pojmem „*ze soudců*“, přičemž citované ustanovení přejímá zákonodárce téměř doslovně, co do určení okruhu osob, ze kterého může prezident republiky jmenovat předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu, do zákona o soudech a soudcích, jehož § 102 odst. 1 uvádí, že „*předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu jmenuje z řad soudců prezident republiky*“. Samostatná pravomoc prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy se tedy vztahuje toliko k „*funkcionářům*“ Nejvyššího soudu, *a contrario* ve vztahu k soudcům.

26. Postavení předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu není regulováno ústavněprávními normami (čl. 91 odst. 2 Ústavy uvádí, že „*Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.*“). Relevantní je v této otázce především § 15 odst. 2 zákona o soudech a soudcích, dle kterého „*Rozhodovací činnost Nejvyššího soudu vykonávají soudci. Předseda a místopředseda Nejvyššího soudu vykonávají kromě rozhodovací činnosti také státní správu Nejvyššího soudu v rozsahu stanoveném tímto zákonem.*“ Již jen ze samotné dikce citovaného ustanovení a její systematiky (na prvním místě je uváděna rozhodovací činnost) je zřejmé, že primární činností předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu je činnost rozhodovací, tedy výkon funkce soudce, přičemž vedle ní vykonávají i činnosti spočívající ve správě soudu. Postavením předsedů a místopředsedů obecných soudů, jakož tedy i Nejvyššího soudu, se ostatně již Ústavní soud rovněž ve své judikatuře zabýval, přičemž např. v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 18/06 konstatoval, že „*Při posuzování postavení předsedů soudů jako soudních funkcionářů jmenovaných ministrem spravedlnosti a prezidentem republiky je nutno reflektovat, že soudní funkcionář se nadále podílí na vlastní rozhodovací činnosti jako soudce. Je třeba potom vyjít z premisy, že funkce předsedů soudů, jakož i předsedy Nejvyššího soudu je neoddělitelná od funkce soudce, neboť nelze konstruovat dvojakost právního postavení předsedy soudu jako úředníka státní správy na straně jedné a soudce na straně druhé. Atributy nezávislosti soudní moci, resp. nezávislosti soudců je tak nutno vztahovat ve shora naznačeném směru i k předsedům soudů, včetně předsedy Nejvyššího soudu.*“

27. Článek 62 písm. f) Ústavy množinu, ze které prezident jmenuje předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu, označuje pouze „*ze soudců*“, přičemž tento pojem již dále obsahově nekonkretizuje, konkretizaci je tedy třeba nalézt výkladem. Každé ustanovení právního předpisu je nutno chápat v kontextu s jinými ustanoveními příslušného právního předpisu a v souvislostech celého právního systému (rovina systematického výkladu); nelze jej proto zkoumat, vyložit, poznat izolovaně. V tomto ohledu má však určitou relevanci pouze čl. 93 Ústavy, dle jehož odstavce prvního platí, že „*Soudce je jmenován do funkce prezidentem*

republiky bez časového omezení. Své funkce se ujímá složením slibu.“, přičemž odstavec druhý stanoví, že „Soudcem může být jmenován bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Další předpoklady a postup stanoví zákon.“ Z tohoto ustanovení je však zřejmé, že obsahuje předpoklady a podmínky pouze ve vztahu ke vzniku funkce soudce (jmenování) a ujmoutí se funkce soudce; tedy, realizací jmenovací pravomoci prezidenta republiky dle čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy je toliko konstituována funkce soudce u konkrétní osoby, která se potom složením slibu této funkce ujímá. Naopak citovaný článek Ústavy ničeho nestanoví o podmínkách a postupu nezbytných k samotné možnosti faktického výkonu funkce soudce, tedy možnosti realizace rozhodovací činnosti soudce u konkrétního soudu. Ústavou tak nejsou stanoveny žádné limity a je ponechán volný prostor pro regulaci této otázky zákonodárci.

28. Zmíněnou problematiku upravuje zákon o soudech a soudcích, zejména v hlavě II., díl 1., který je systematicky označen jako „ustanovování soudců a přísedících“. Pojem „ustanovování soudce“ je postupem zahrnujícím řadu postupných úkonů, kterých je třeba k tomu, aby funkce soudce nejenom vznikla a konkrétní osoba se jí ujala, ale aby soudce mohl, v souladu se zákonem a za splnění zákonem stanovených podmínek, vykonávat fakticky vlastní rozhodovací činnost (srov. Kocourek, J., Záruba, J.: Zákon o soudech a soudcích, zákon o státním zastupitelství, Komentář, C.H. Beck, Praha, 1994, str. 224). Ze zákona o soudech a soudcích vyplývá, že proces ustanovování soudcem sestává z více fází: posouzení splnění předpokladů pro zastávání funkce soudce, jmenování soudce, složení slibu soudce a přidělení soudce k výkonu funkce k určitému soudu. První tři fáze procesu ustanovování soudců jsou završeny ujmoutím se funkce, tedy nabytím způsobilosti vykonávat funkci soudce. Nicméně k tomu, aby soudce mohl naplňovat ústavní poslání soudní moci, tedy především zákonem stanoveným způsobem poskytovat ochranu právům (a rozhodovat o vině a trestu za trestné činy - čl. 90 Ústavy) v rámci soudní soustavy, v ústavní rovině zakotvené v čl. 91 Ústavy, musí být naplněna i poslední fáze procesu ustanovování soudce, tedy přidělení soudce k faktickému výkonu funkce soudce ke konkrétnímu soudu. Podle § 67 odst. 1 zákona o soudech a soudcích platí, že „Po složení slibu ministr spravedlnosti přidělí soudce na základě jeho předchozího souhlasu k výkonu funkce k určitému okresnímu soudu nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.“ Přitom ve vztahu k soudcům Nejvyššího soudu je vyžadována další podmínka, a to obligatorní souhlas předsedy tohoto soudu s přidělením soudce (dle § 70 zákona o soudech a soudcích platí, že „k výkonu funkce k Nejvyššímu soudu lze soudce přidělit jen se souhlasem předsedy tohoto soudu.“).

29. Z uvedeného vyplývá, že pojem „ze soudců“ dle čl. 62 písm. f) Ústavy je namísto (mezitímně) vyložit tak, že se týká okruhu soudců, u nichž byl již proces ustanovování soudce završen přidělením ke konkrétnímu soudu (nestačí tedy jenom kupříkladu jmenování soudcem). S přijetím tohoto dílčího závěru logicky vyvstává otázka, zda se jmenovací pravomoc prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy vztahuje ke kterémukoliv ustanovenému soudci, tj. soudci přidělenému ke kterémukoliv soudu v rámci soudní soustavy, nebo pouze k soudci přidělenému k Nejvyššímu soudu.

30. Z doslovného znění čl. 62 písm. f) Ústavy neplyne omezení pravomoci prezidenta republiky na okruh soudců přidělených k Nejvyššímu soudu, neboť uvádí jen „ze soudců“, nikoliv např. „ze soudců Nejvyššího soudu“ („ze soudců tohoto soudu“ apod.).

Zřejmě právě pouze z doslovného znění citovaného článku Ústavy vychází při jeho interpretaci „komentářová literatura“, která však v podstatě žádnou argumentaci na podporu

výkladu neomezujícího jmenovací pravomoc prezidenta republiky na soudce přidělené k Nejvyššímu soudu neuvádí.

31. Ústavní soud poukazuje na svoji dosavadní judikaturu (srov. např. nález ve věci sp. zn. Pl. ÚS 33/97), vyjadřující se k používání jazykového výkladu, dle níž „*dalším naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.)*.“ Jak vyplývá též z ustálené judikatury Ústavního soudu, nelze ztotožňovat text právního předpisu a právní normu, která je významem tohoto textu (srov. shodně v doktríně např. Knapp V., Holländer P. a kol., *Právne myslenie a logika*, Obzor, Bratislava 1989). Je třeba mít na zřeteli, že právní norma se ne vždy musí krýt s tím, jak je vyjádřena v textu zákona, a to ani v takovém případě, kdy se text může jevit jako jednoznačný a určitý. Citované platí tím spíše, když se jedná o výklad Ústavy. „Moderní“ ústava jakožto právní předpis nejvyšší právní síly by měla být koncipována (a bývá) spíše obecně, neboť je pod ní nutné zahrnout velké množství konkrétnějších právních norem nižší právní síly. Z toho potom vyplývá, že zpravidla neobsahuje normy v takové podobě, jaká je charakteristická pro normy jednoduchého práva. Vzhledem k tomu Ústavní soud postupoval při interpretaci čl. 62 písm. f) Ústavy ve shora naznačeném smyslu, tedy reflektuje základní pravidla výkladu práva.

32. Smyslem čl. 62 písm. f) Ústavy je konstituování funkce předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu prezidentem republiky, tedy konstituování funkce, jejíž obsahová náplň, jak bylo již výše uvedeno, je rozhodovací činnost u Nejvyššího soudu a činnost související se správou Nejvyššího soudu. Rozhodovací činnost může vykonávat u konkrétního soudu pouze soudce, který k němu byl ministrem spravedlnosti platně přidělen, což platí pro celou soustavu obecných soudů, včetně Nejvyššího soudu. Z postavení předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu, jakož i z obsahové náplně jejich funkce tudíž jednoznačně vyplývá, že i „funkcionář“ Nejvyššího soudu musí být jeho soudcem, aby svoji funkci mohl vůbec vykonávat. Z daného ustanovení nelze dovést, že by pravomoc prezidenta republiky jmenovat předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu v sobě zahrnovala, a tím v důsledku nahrazovala, kteroukoliv etapu procesu ustanovování soudce, tedy ani fázi přidělení soudce k Nejvyššímu soudu ministrem spravedlnosti, po předchozím souhlasu předsedy Nejvyššího soudu, neboť se jedná o pravomoc ve vztahu k funkcionářům Nejvyššího soudu, avšak stran pravomoci prezidenta republiky ve vztahu k soudcům dané ustanovení nic neobsahuje. Přistoupit na výklad, že pravomoc prezidenta republiky zahrnuje, a tudíž nahrazuje, kteroukoliv etapu procesu ustanovování soudce, by mohlo vést k obcházení kompetencí jiných státních orgánů (ministra spravedlnosti, předsedy Nejvyššího soudu). V tomto kontextu má v jistém smyslu relevanci i paralela s čl. 62 písm. e) Ústavy, který zakotvuje pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy, kde by rovněž přicházel teoreticky v úvahu (nepřípustný) výklad umožňující jmenovat předsedu a místopředsedy bez souhlasu Senátu (čl. 84 odst. 2 Ústavy), a tím obcházet kompetenci orgánu, jehož souhlas je pro jmenování soudců Ústavního soudu *de lege lata* vyžadován.

33. Ústavní soud pro posouzení vytyčené otázky interpretoval čl. 62 písm. f) Ústavy rovněž prostřednictvím ústavních principů, přičemž relevantní je zejména Preambule a čl. 1 Ústavy, zakotvující pojem a principy demokratického právního státu, mezi něž náleží rovněž princip dělby moci.

34. Dle § 70 zákona o soudech a soudcích platí, že „*K výkonu funkce k Nejvyššímu soudu lze soudce přidělit jen se souhlasem předsedy tohoto soudu.*“ Soudní moc v České republice není konstituována jako soudní moc v pravém slova smyslu, neboť nemá demokraticky utvářené instituce, které by ji reprezentovaly, a mohly tak i vystupovat ve vztahu k moci zákonodárné a moci výkonné. S ohledem na uvedené je nutno kompetenci předsedy Nejvyššího soudu spočívající v udělení předchozího souhlasu s přidělením soudce k Nejvyššímu soudu chápat v jistém smyslu jako projev soudní moci.

35. V tomto kontextu nemohl Ústavní soud odhlédnout od toho, že zvolení výkladu, který by dané ustanovení nevyložil tak, že prezident republiky jmenuje „funkcionáře“ Nejvyššího soudu pouze ze soudců tohoto soudu, by znamenal popření žádoucího, byť nepřímého, spojení prezidenta republiky s orgánem jiné větve státní moci (prostřednictvím obligatorního souhlasu předsedy Nejvyššího soudu s přidělením soudce k Nejvyššímu soudu), a to navíc s orgánem samotné moci soudní, do níž právě prezident republiky svým jmenováním ingeruje. Interpretace umožňující prezidentu republiky jmenovat předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu nejenom z řad soudců přidělených k Nejvyššímu soudu by navíc znamenala nemožnost uplatnění kompetence dalšího státního orgánu, a to orgánu moci výkonné, ministra spravedlnosti (obligatorní přidělení soudce k faktickému výkonu funkce soudce k určitému soudu), nadto člena vlády odpovědné Poslanecké sněmovně (součásti moci zákonodárné). Důsledkem výkladu, jímž by nebylo vyžadováno jmenování předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu pouze z řad soudců tohoto soudu, by tedy byla absence zobrazení ústavního principu dělby moci ve jmenovací pravomoci prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy.

36. Specifickým a nepostradatelným atributem soudní moci odůvodněným a také vyžadovaným čl. 4 Ústavy, podle kterého základní práva svobody jsou pod ochranou soudní moci, jakož i čl. 81 a 82 Ústavy, podle kterých soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy s tím, že soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat, je přítom nezavislost (srov. náleží ve věci sp. zn. Pl. ÚS 7/02). Jak již Ústavní soud konstatoval např. v náleží ve věci sp.zn. Pl. ÚS 59/2000, nezavislost jakékoliv instituce je možno vykládat jako stav, který má více aspektů. Jedním z těchto aspektů je nezavislost v personálním smyslu, která spočívá i ve způsobu jmenování. Z logiky věci plyne, že silnější nezavislosti „funkcionářů“ Nejvyššího soudu (v personálním smyslu), kteří jsou především soudci Nejvyššího soudu, lze dosáhnout uplatněním systému brzd a kontrol v podobě určité součinnosti orgánu jiné větve státní moci, jakož i jiného orgánu téže větve státní moci i při jejich jmenování.

37. Vhodnost určitých brzd a kontrol je ve vztahu k prezidentu republiky a jeho jmenovací pravomoci dle čl. 62 písm. f) Ústavy dána tím spíše, že „funkcionáři“ Nejvyššího soudu nejsou jmenováni na dobu určitou (není tedy stanovena délka jejich funkčního období), a že tyto brzdy a kontroly eliminují možnost jmenovat předsedou či místopředsedou Nejvyššího soudu soudce okamžitě po jeho přidělení k okresnímu soudu, tedy bez splnění zákonné podmínky výkonu právnícké činnosti nejméně po dobu deseti let, která je předpokladem pro přidělení soudce k Nejvyššímu soudu, a tudíž bez adekvátního „prověření“ odborných znalostí a zkušeností soudce, nezbytných pro výkon funkce soudce vrcholné soudní instituce.

38. Rovněž aplikace výkladu komparatistického spěje ke stejnému výkladovému závěru, k němuž Ústavní soud dospěl aplikací kritéria smyslu a účelu daného ustanovení, jakož i hlediska principu dělby moci. Z pohledu vnitřní komparatistiky by přijetí doslovného výkladu negovalo ústavní model nejen předválečného Československa, ale (paradoxně) i úpravu v popřevratové Ústavě z roku 1948, a to v tom smyslu, že by absentovala jakákoliv

součinnost jiného orgánu státní moci. Z hlediska komparatistiky vnější, ve velké většině členských států Evropské unie, jmenování funkcionářů nejvyššího soudu se sice rovněž mnohdy svěruje hlavě státu, ta svůj akt činí ale na návrh jiného subjektu s výraznou soudcovskou profilací (nejvyšší či jiné soudcovské rady – Francie, Itálie, Slovensko, nebo souboru soudců Nejvyššího soudu či jeho kolektivního vedení – Německo s jeho Präsidialrat), nebo alespoň po konzultaci s takovým soudcovským subjektem. Účast soudcovského orgánu na jmenování je stanovena zákonem, nebo má oporu v nezpochybnitelné ústavní zvyklosti (Finsko či Nizozemí). V „unijní“ Evropě se tak obecně požaduje, aby na aktu jmenování předsedy Nejvyššího soudu provedeném vnější autoritou spolupracovala soudní moc, a to s poukazem na ústavní principy dělby moci ve státě a spolupráce mezi jejími složkami. Přitom ve státech, kde není vliv soudní moci na jmenování předsedy nejvyššího soudu, případně všech předsedů soudů, dostatečně zajištěn, je doba funkce omezena v čase (Estonsko – 9 let, Irsko – 7 let), což však není případ České republiky.

39. Ústavní soud již ve svých nálezech ve věci sp. zn. Pl. ÚS 7/02 a sp. zn. Pl. ÚS 18/06 konstatoval, že funkce předsedů a místopředsedů soudů by měla být považována za karierní (profesní) postup soudce (podobně jako je tomu v případě jmenování předsedou senátu). Povaha funkcí předsedů a místopředsedů, coby karierního postupu, byla definována jakožto objektivní možnost soudce dosáhnout za stanovených požadavků takového postavení, které jej profesně uspokojuje (tak in Král, V.: Ke koncepci stabilizace justice, *Trestněprávní revue* č. 4/2004, str. 108 a násl.). Akceptací výkladu čl. 62 písm. f) Ústavy, dle něž by postup soudce na funkci předsedy či místopředsedy Nejvyššího soudu nebyl podmíněn v podstatě žádnými specifickými požadavky, jmenování do ní by nebylo realizací „objektivní možnosti soudce“. Požadovaným předpokladem rozhodnutí o karierním postupu bývá primárně splnění přesně stanovených odborných předpokladů, především minimální doba soudcovské či právní praxe jmenovaného. Při zvolení výkladu, že jmenovat předsedou nebo místopředsedou Nejvyššího soudu lze soudce přiděleného ke kterémukoliv soudu, by uvedené kvalifikační kritérium nebylo naplňováno. Nevýznamná není ani skutečnost, že požadovaným předpokladem rozhodnutí o karierním postupu bývá též účast soudcovského orgánu na jmenování, která je však realizována nepřímou pouze při aplikaci výkladu vymezujícím okruh osob dle čl. 62 písm. f) Ústavy soudci přidělenými k Nejvyššímu soudu.

40. Jazykovým výkladem by bylo možno dospět k závěru, že okruh osob, z něž může prezident republiky realizovat svoji jmenovací pravomoc dle čl. 62 písm. f) Ústavy, není omezen na soudce přidělené k Nejvyššímu soudu, jak již bylo – s odkazem na ustálenou judikaturu Ústavního soudu – konstatováno, jazykový výklad představuje toliko prvotní přiblížení se k aplikované právní normě a je spíše pouze východiskem pro objasnění jejího smyslu a účelu. Za situace, kdy argument jazykovým výkladem, který vychází v jistém smyslu jen z „formy“ („*qui haeret in litera, haeret in cortice*“ – „kdo lpí na liteře, lpí na povrchu“), zůstal v posuzovaném případě osamocen, je na místě důvodně dát oproti takovému výkladu přednost výše uvedenému souboru argumentů interpretujících dané ustanovení v širších souvislostech a pohlížející na něj hodnotovým pohledem. Tudíž je zřejmé, že čl. 62 písm. f) Ústavy zakotvující jmenovací pravomoc prezidenta republiky je třeba vyložit tak, že se vztahuje nikoliv k okruhu soudců přidělených k jakémukoliv soudu, ale pouze k soudcům přiděleným k Nejvyššímu soudu. Z uvedených principů vycházel ostatně zákonodárce i ve vztahu ke jmenování předsedy a místopředsedy Nejvyššího správního soudu (dle § 13 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní „*Předsedu a místopředsedu Nejvyššího správního soudu jmenuje a odvolává z řad soudců tohoto soudu prezident republiky.*“).

41. Ústavní soud konstatuje, že jím zvolenému výkladu odpovídala rovněž i dosavadní praxe stran realizace uplatňované ústavní pravomoci, neboť prezident republiky do pozice předsedů a místopředsedů Nejvyššího soudu jmenoval soudce k Nejvyššímu soudu přidělené. Stejným způsobem postupoval ostatně při realizaci své jmenovací pravomoci prezident republiky i v nyní projednávané věci.

VII.

42. Po zodpovězení „předběžné otázky“, k jakému okruhu osob se vztahuje jmenovací pravomoc prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy, Ústavní soud mohl posoudit, zda lze návrh stěžovatelky podřadit pod rozsah čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy a § 120 a násl. zákona o Ústavním soudu, tedy zda se jedná o návrh na zahájení řízení ve sporech o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy ve smyslu citovaných ustanovení a zda mohla být dotčena kompetence navrhovatelky uplatněním kompetence prezidenta republiky.

43. V projednávané věci byl prezidentem republiky jmenován místopředsedou Nejvyššího soudu JUDr. Jaroslav Bureš, který byl k Nejvyššímu soudu přidělen rozhodnutím ministra spravedlnosti ze dne 14. 2. 2006, avšak rozhodnutím zrušeným nálezem Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 17/06, a to právě pro absenci předchozího souhlasu předsedkyně Nejvyššího soudu. Ústavní soud v tomto nálezu výslovně poukázal na právní účinky kasačního nálezu *ex tunc*, a přiznal prioritu pouze principu oprávněné ochrany důvěry občanů (třetích osob) v právo, resp. principu ochrany dobré víry, a proto konstatoval, že zůstávají platná rozhodnutí přijatá senátem Nejvyššího soudu v období od 14. 2. 2006 do dne nabytí vykonatelnosti tohoto nálezu, v němž v souladu s rozvrhem práce Nejvyššího soudu zasedal soudce JUDr. Jaroslav Bureš.

44. Pro nyní projednávanou věc je klíčový závěr učiněný v nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06, že v době vydání rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení soudce JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu nebyl platně udělen zákonem vyžadovaný souhlas předsedkyně Nejvyššího soudu s jeho přidělením. Zákonná pravomoc předsedy Nejvyššího soudu ve vztahu k rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení soudce k Nejvyššímu soudu nebyla tak realizována. V citovaném nálezu Ústavní soud uvedl, že ministr spravedlnosti při realizaci své pravomoci (přidělování soudců) v individuálním (projednávaném) případě nesmí přehlédnout, že proces výkonu této kompetence a vydání jeho rozhodnutí vyžadují ke své perfektnosti předcházející souhlas předsedy (předsedkyně) Nejvyššího soudu, jakožto podmínky *sine qua non* ve smyslu naplnění zákonných požadavků na takové ministrové rozhodnutí kladených. Akt ministra spravedlnosti o přidělení soudce k Nejvyššímu soudu je tak aktem se subsumpcí, tedy podmíněným, přičemž podstatná vada eventuálně absence podmiňujícího aktu působí i nezhojitelnou vadou aktu finálního.

45. I když tedy v nyní projednávané věci nešlo, obdobně jako ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06, mezi účastníky o kompetenční spor v tradičně chápané podobě, Ústavní soud na základě shora uvedeného dospěl k závěru, že se jedná o spor mezi dvěma státními orgány navzájem o to, zda rozsah kompetencí platným právním řádem jim přiznaných za účelem naplnění nezbytných podmínek předcházejících realizaci jmenovací pravomoci prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy byl či nebyl realizován v souladu s vymezením *de lege lata*. Uvedené pojetí kompetenčního sporu v souvislosti s danou věcí - zatíženou nezhojitelnou vadou v procesu ustanovování soudce (v podobě neplatného rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu, a to v důsledku protizákonné

absence souhlasu předsedy Nejvyššího soudu s přidělením JUDr. Jaroslava Bureše k tomuto soudu) - ostatně zcela odpovídá i zásadě zákazu nepřímého užití výsledků protiprávních aktů ve smyslu doktríny „ovoce z otráveného stromu“. Jestliže v dané věci nebyla realizována obligatorní součinnost předsedkyně Nejvyššího soudu v procesu ustanovování soudce (ve vztahu k rozhodnutí ministra spravedlnosti o přidělení soudce), důsledky této protizákonné absence se nutně promítají též do uplatněné kompetence prezidenta republiky dle čl. 62 písm. f) Ústavy. Přístup Ústavního soudu, nezohledňující shora uvedené, by nereflekoval obecnou právní zásadu „*ex iniuria ius non oritur*“ („z bezpráví právo vzejít nemůže“). Byť tedy tento spor, obdobně jako ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06, nelze charakterizovat jako obvyklý kladný či záporný kompetenční konflikt, jde o spor o rozsah kompetencí státních orgánů ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy. I z hlediska zákonné úpravy (§ 70 zákona o soudech a soudcích) je realizace subsumpčního oprávnění předsedy Nejvyššího soudu v procesu ustanovování soudců, obligatorně předcházejícího rozhodnutí ministra spravedlnosti, ve svých důsledcích plněním kompetence předsedy Nejvyššího soudu, přičemž uvedený přidělovací akt je – jak jest již výše vyloženo – obligatorním předpokladem pro jmenování místopředsedy Nejvyššího soudu dle čl. 62 písm. f) Ústavy. Lze tudíž nastalý konflikt považovat za kladný v tom slova smyslu, že předsedkyně Nejvyššího soudu v uvedeném sporu (byla v konkrétním případě) nadána jí výlučně svěřenou kompetencí, při jejímž nerespektování, resp. obejití ministrem realizované rozhodnutí, a v důsledku toho i následné jmenování místopředsedou Nejvyššího soudu prezidentem republiky, postrádalo podklad *de lege lata*.

46. S ohledem na shora uvedené závěry Ústavní soud podřadil návrh stěžovatelky pod rozsah čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy a § 120 a násl. zákona o Ústavním soudu, neboť jej bylo možné posoudit jako návrh na zahájení řízení ve sporech o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy ve smyslu citovaných ustanovení a shledal, že k jeho projednání je tedy příslušný (srov. náleze ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06).

47. V otázce aktivní legitimace stěžovatelky postačí toliko odkázat na její posouzení Ústavním soudem ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06.

48. V „doplnění“ ústavní stížnosti sice stěžovatelka sdělila Ústavnímu soudu informaci o svém podání správní žaloby proti rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování JUDr. Jaroslava Bureše místopředsedou Nejvyššího soudu, nicméně řízení o této správní žalobě není k řízení dle čl. 87 odst. 1 písm. k) Ústavy a dle § 120 a násl. zákona o Ústavním soudu ve vztahu subsidiarity. Zatímco předmětem řízení o správní žalobě ve správním soudnictví je ochrana veřejného subjektivního práva fyzické nebo právnické osoby, předmětem řízení o rozsah kompetencí u Ústavního soudu je spor o objektivní právo. Ve smyslu § 122 zákona o Ústavním soudu se v projednávané věci jedná tedy o návrh přípustný.

VIII.

49. Ústavní soud tedy shledal existenci kompetence stěžovatelky, která by mohla být napadeným rozhodnutím prezidenta republiky dotčena, a to kompetenci udělit její zákonem obligatorně vyžadovaný předchozí souhlas s přidělením soudce JUDr. Jaroslava Bureše k Nejvyššímu soudu, přičemž již ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/06 dospěl Ústavní soud k závěru, že tento souhlas nebyl platně udělen. Rozhodnutí ministra spravedlnosti vyžadovalo tedy ke své platnosti podle ustanovení § 70 zákona o soudech a soudcích souhlas navrhovatelky. Ústavní soud proto tehdy uzavřel, že „*Jelikož tento souhlas napadenému rozhodnutí*

nepředcházet, dostalo se rozhodnutí do rozporu s citovanými zákonnými ustanoveními, ale i s čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny. Z tohoto důvodu Ústavní soud dle § 125 odst. 1 zákona o Ústavním soudu napadené rozhodnutí zrušil, neboť uvedená vada ministrova právního aktu je nezhojitelná.“

50. Z citovaného závěru, kterým je Ústavní soud vázán i v nyní projednávané věci, vyplývá, že prezident republiky jmenoval místopředsedou Nejvyššího soudu soudce JUDr. Jaroslava Bureše, ačkoliv nebyl jako soudce, s ohledem na absenci nezbytné součinnosti jiných státních orgánů, k Nejvyššímu soudu platně přidělen, a to s účinky *ex tunc*. Prezident republiky uplatnil tak svoji jmenovací pravomoc dle čl. 62 písm. f) Ústavy ve vztahu k jiné osobě, než je *de lege lata* možné. Ústavní soud tak ve smyslu ustanovení § 124 odst. 1 zákona o Ústavním soudu dospěl k závěru, že státním orgánem příslušným k vydání rozhodnutí o jmenování místopředsedy Nejvyššího soudu je prezident republiky, avšak okruh soudců, z nichž může být místopředseda jmenován, je omezen na soudce Nejvyššího soudu, tedy na soudce přidělené k Nejvyššímu soudu platným rozhodnutím ministra spravedlnosti, vydaném po předchozím souhlasu předsedy Nejvyššího soudu. S ohledem na to, že prezident republiky nejmenoval místopředsedu Nejvyššího soudu ze soudců Nejvyššího soudu, napadené rozhodnutí je v rozporu s čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a z tohoto důvodu Ústavní soud dle § 125 odst. 1 zákona o Ústavním soudu napadené rozhodnutí prezidenta republiky zrušil.

51. Navrhovatelkou předestřenu otázkou počtu místopředsedů Nejvyššího soudu se Ústavní soud v projednávané věci nezabýval, neboť její posouzení bylo – s ohledem na to, že již uvedené důvody samy o sobě vedly nutně k vyhovění návrhu a ke kasaci napadeného rozhodnutí – nadbytečné.

52. K vyhovění návrhům předsedkyně Nejvyššího soudu, vzneseným dle § 63 a § 39 zákona o Ústavním soudu, Ústavní soud neshledal důvody.

P o u č e n í : Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 12. září 2007

Otázka:

Pokuste se argumentovat z pozice předsedkyně NS Brožové i z pozice bývalého místopředsedy Bureše. Na příslušných ustanoveních Ústavy, příp. dalších právních předpisů doložte stanovisko Ústavního soudu, resp. jej opřete o tato ustanovení. Připouštětí možný odlišný výklad?

O jaké typy výkladu se může jednat? Je to správné, že existují ustanovení, která připouštětí různé výklady? Mohou mít pro právní řád svůj význam?